

EL GUST PER LA LECTURA

CICLE INICIAL
D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

UN BANC AL SOLET

Joan de Déu Prats

GUIA DIDÀCTICA
I ACTIVITATS PER ALS ALUMNES

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

El gust per la lectura
2014-2015

Cicle inicial
d'educació primària

Un banc al solet

Joan de Déu Prats

Guia didàctica
i activitats per als alumnes

**Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics**

Joan de Déu Prats

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

0. Què sabem de Joan de Déu Prats	5
0.1. Quatre paraules sobre l'autor	5
0.2. Referències. Per triar i remenar	8
0.3. Què vol dir escriure	9
0.4. Propostes per jugar a fer de detectius	11
1. Què sabem de l'obra	14
1.1. Fitxem-la	14
1.2. L'editorial i la col·lecció	14
1.3. <i>Un banc al solet</i> . Fer boca	14
1.4. Per què se'm va ocórrer el conte	15
1.5. L'autor, escriptor des de petit	16
1.6. Companys de viatge (la il·lustradora)	16
2. Preparats per llegir? (Abans de llegir)	18
3. Llegint el llibre (Durant la lectura)	20
3.1. L'arquitectura del conte	20
3.2. Propostes de lectura	21
3.3. Paraules o expressions desconegudes	22
4. Parlem del llibre (Després de llegir)	24
5. Les imatges	26
6. Traient suc al llibre	27
6.1. Els personatges	27
6.2. La història i el temps	27
6.3. L'espai i la història	28
6.4. L'argument	28
7. Malabars amb paraules	30
7.1. Les descripcions	30
7.2. Els diàlegs	30
7.3. Frases fetes i expressions	31
7.4. L'humor	32
8. Què ens vol dir el conte	33
9. Activitats d'ampliació de la lectura	34
10. Per continuar llegint... altres llibres	38
<i>Annexos</i>	39
<i>Quadre d'activitats per fer a classe</i>	53

0.1 QUATRE PARAULES SOBRE L'AUTOR

Tots els nens són com Indianes Jones perquè són grans exploradors. Els menuts han de descobrir el món, mentre que els adults ja el coneixen. Els pares, però, pateixen una confusió. Confonen els exploradors amb trapelles. Pensen que els menuts no saben estar-se quietes. I és que és normal no parar quiet perquè les grans exploracions, com la vida mateixa, demanen moviment. A mi, com a tants altres nens, de petit em van voler fer formalet perquè no prengués mal i perquè no molestés gaire. De manera que el meu radi d'acció va minvar molt.

Paradoxes de la vida, precisament aquesta mancança es va convertir en un repte. Com podria explorar el món, aleshores? En aquell punt va ser quan vaig descobrir unes finestres màgiques que em permetien viatjar sense sortir de casa i fer grans descobriments: els llibres. Els llibres són finestres màgiques que ens permeten sortir de la realitat per viatjar a altres mons.

Amb el temps, vaig descobrir que les persones que escriuen llibres són mags. Perquè del no-res s'inventen una història. I, per explicar-la, utilitzen la millor màgia: la imaginació. I és que la imaginació serveix per transformar les coses.

Imaginant imaginant, jo m'he inventat un munt d'històries, més de cent, sobretot per a menuts, però també per a grans. Sempre he dit que no escric per als nens i nenes, com tampoc no escric per a divorciats o jubilats. Escric per a mi. I si el que faig m'agrada, tinc una oportunitat que agradi als altres. Quan escric per a nens, connecto amb el meu nen i, si a ell li agrada la història, potser agradarà a altres nens.

Vaig començar a escriure professionalment a la revista d'humor *El Jueves*. Això ja indica que m'agrada l'humor. I és que l'humor és un punt de vista insòlit sobre les coses, que ens fa somriure. També vaig fer guions per a sèries d'humor i concursos televisius: *3a planta, Inspección Fiscal, Historias de la Puta Mili, No te rías que es peor, Ven al Paralelo...* I vaig col·laborar en unes quantes publicacions: *Avui, Tretzevents, Cavall Fort, Esquitx, El Mundo, La Puta Mili, El Drall, La Vanguardia, El Temps...*

Ara, si miro enrere, puc veure els meus llibres traduïts a d'altres idiomes, els premis que he guanyat –vitamines per continuar escrivint!–, i les hores que m'he passat visitants lectors a les escoles per explicar-los que llegir no és important sinó molt interessant!

I si miro cap al futur, veig un munt d'històries que em piquen l'ullet perquè les atrapi i les escrigui. Escriure, en definitiva, és una manera d'explorar el món, i llegir consisteix a jugar a imaginar.

Rere un llibre hi ha un escriptor... Però què i qui hi ha rere un escriptor?

Quan vaig a visitar-los a les escoles, els lectors solen tenir un estereotip de l'escriptor. De vegades penso que m'hauria de deixar perilla, fumar en pipa i portar ulleres. Si en alguna ocasió m'acompanya el meu pare (a ell també li

agrada escriure), sempre es pensen que l'escriptor és ell i no pas jo.

Un escriptor, en definitiva, és una persona normal i corrent a qui l'únic que li passa és que li agrada imaginar.

És bo que els nens i nenes sàpiguen d'on surten aquestes capses màgiques que anomenem llibres i qui s'hi amaga darrere.

A continuació us exposo unes quantes idees que he rumiat sobre el fet d'escriure i llegir. També us deixo una petita entrevista que em va fer un alumne molt interessat a publicar, i quatre consideracions que han fet sobre mi el meu pare i la Vanessa, la meua companya. I per si no en teniu prou amb aquest material per poder *emmarcar-me* i poder fer diferents activitats amb els nens sobre un servidor, us puc explicar que m'agrada el fricandó, vaig arribar a ser cinturó taronja de judo, vaig començar a aprendre a tocar el saxofon fins que els veïns em van fer fora de casa. M'agrada la geografia i els arbres i tinc un company increïble, en Nicolás, el meu chihuahua, valent, eixerit, gran corredor i molt intel·ligent.

El Joan de Déu petit segons el seu pare

Quan la meua esposa Glòria i jo portàvem al cine el nostre fill Joan de Déu, no sabíem si veuríem sencera la pel·lícula o si hauríem de sortir per no distreure els espectadors, ja que el nostre fill no parava de preguntar qui era el dolent i de fer moltes preguntes.

A casa, com que encara no teníem l'il·lustre hoste Sr. Google, els diccionaris estaven força contents, treballaven molt i se sentien importants al poder saciar la curiositat que tenia el Joan de Déu per conèixer animalets, països i coses en general.

Les redaccions que li demanaven a escola ja destil·laven aromes d'escriptor perquè sabia combinar les paraules, afegint-hi pinzellades d'humor i fantasia.

Més endavant, amb la joventut, alguns diumenges preferia quedar-se al sofà de casa devorant llibres i més llibres, com si fos un bou famolenc de coneixements que no parés de menjar herba dels camps de la cultura.

Aquesta actuació crec que ha estat la base, perquè jugant amb les paraules i els coneixements adquirits, ha pogut editar més de 100 llibres, que no és cosa fàcil.

Respecte a la seva fantasia, és innata, heretada del meu pare i una mica de la meua, però ell l'ha desenvolupat moltíssim. Nosaltres veiem una mosca que surt per la finestra, ell veu un insecte que avisa la seva família que hi ha un pastís a la taula. Nosaltres veiem un capvespre i que el sol s'amaga a l'horitzó, ell veu que el mar agafa el sol per netejar-lo perquè estigui net i polit l'endemà. I així tot, perquè en Joan de Déu té dues vides, la que viu i la que imagina.

Com a pare, l'estimo molt; com a lector, sóc el fan número u i, a més, li estic agraït per dos motius. Un, perquè al llegir el seus contes em desperta el nen que tots tenim a dins i visc feliç, sense la malícia del món dels adults. I dos, perquè si els personatges dels seus contes són fills seus, resulta que jo sóc un avi molt especial, perquè sóc avi d'un drac, d'un espantaocells, d'un hipopòtam, d'una vaca, del Sr. Guerra, de l'home invisible, del megacapità Fonoll...

El Joan de Déu segons la seva companya

En Joan de Déu té el cap ple de paraules que ajunta de manera màgica i transforma en històries. Si qualsevol persona veu uns núvols al cel, en Joan de Déu veurà un ramat d'elefants fent una cursa d'obstacles. Si hi ha una formiga a terra, en Joan de Déu veurà una aventurera a la recerca d'un tresor. En Joan de Déu es mira el món de forma diferent, el veu tot ple de poesia. A més, en Joan de Déu té un cor molt gran, tan gran que té amor per oferir a totes les persones, animals i plantes del món. El Nicolás, que és el seu gos, se l'estima moltíssim. I el seu gessamí li regala cada primavera oloroses flors, com a agraïment a les seves atencions. En Joan de Déu viu ara molt a prop del mar i quan obre la finestra cada matí, una dolça brisa marina li acarona la cara. Just aleshores és el moment en què les paraules que viuen al seu cap es desperten i s'uneixen per crear històries enginyoses de pirates que recorren els mars del món.

Entrevista d'un alumne

Hola, em dic Àlex i sóc un estudiant de 2n de Batxillerat. Estic fent el meu Treball de Recerca sobre les possibilitats d'un autor novell que vol veure la seva obra editada. Demano la seva col·laboració per al meu treball de camp. A continuació veurà una sèrie de preguntes relacionades amb la seva professió i el món editorial. Si us plau, respongui les preguntes tan bé com pugui. Moltes gràcies per la seva ajuda.

Quants anys fa que es dedica, o durant quants s'ha dedicat a aquesta professió?

25 anys.

Considera important que un escriptor/a novell registri la seva obra abans d'enviar-la a un concurs literari, un agent o un editor?

No. L'important és posar-se a escriure, tenir material, escriure i més escriure. Això és l'important. Pensar en altres coses en aquest moment és tirar les pilotes fora del camp.

Creu que és necessari que un autor/a novell contracti un/a agent literari si pretén publicar a una gran editorial?

No. L'important és escriure. No pensar en més coses. Si et volen publicar un llibre en una editorial, després ja podràs assessorar-te de si el contracte t'està bé, per exemple adreçant-te a la societat d'escriptors.

Considera possible que un/a escriptor/a novell guanyi un impor-

tant premi literari convocat per una editorial?

Sí. Ha passat un munt de vegades. El tema no és ser novell en el sentit de no haver publicat mai. Un és novell en qualsevol cosa en què no té experiència. Si escrius molt i et va sortint bé, ja no seràs novell encara que no hagi publicat res.

Vostè té un agent literari? Per quina raó?

Sí. Perquè després de molts anys de portar jo els originals a les editorials, conèixer els editors, i insistir perquè m'atenguessin, ara ja pot fer-me aquesta feina una altra persona, professional, i jo guanyo temps per dedicar-lo a la meva passió, que és escriure. Però, al principi, recomano que ho faci un mateix. Sempre et pot assessorar l'associació d'escriptors. Encara que no en siguis soci –has de tenir tres llibres publicats– t'aconsellaran o et diran qui et pot orientar.

El Joan de Déu Prats segons la crítica

El reconegut crític Andreu Sotorra ha dit de l'autor que té «un estil literari no només llegidor, sinó depurat i adequat als requisits de la llengua escrita per ser escoltada i que es fa encomanadissa pel ritme musical amb què n'encadena els elements, una aliada imprescindible per enriquir el gènere fantàstic». (*Avui*, 13 de maig de 2004)

Segons Luis Arizaleta, l'autor «posa els seus personatges, mascles de diferents edats, en el camí que els porta a trobar-se amb ells mateixos, partint d'una absència fins a arribar a descobrir-se en el mirall d'una relació amorosa».

Joan Portell, a la revista *Faristol* opina, a propòsit d'*El segrest de la primavera*, que hi «destaquen els diàlegs, hereus dels germans Marx, de D. Hammett o de Chandler: ràpids, enginyosos, divertits i fins i tot surrealistes». Aquesta opinió es pot fer extensible a totes les obres de l'autor.

Per a Alba Vallhonrat, l'obra de Joan de Déu Prats presenta «un llenguatge ric sense concessions, un petit toc de poesia i de descripció psicològica que demostra respecte pel jove lector i s'agraeix».

0.2 REFERÈNCIES. PER TRIAR I REMENAR

Si voleu saber més coses sobre mi i, especialment, sobre la meva obra, les trobareu ben fàcilment a la meva web. A continuació us passo la seva adreça i algunes altres referències per triar i remenar.

A la meva web, a més de tota la relació dels llibres publicats, trobareu crítiques, entrevistes, vídeos de contes, fotos, històries...

www.joandedeuprats.com

A més, em vaig apuntar a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, on també podeu trobar referències meves:

www.escriptors.cat/autors/pratsj/

Us passo així mateix una entrevista que és a la xarxa, per tafanejar:

www.cali2copio.net/joan-de-deu-prats

Si el que voleu és tenir una relació dels meus llibres:

www.todostuslibros.com/.../prats-pi Joan-Joan

Si voleu practicar una mica d'anglès, aquí trobareu també referències meves:

www.newspanishbooks.com

En aquest blog sobre escriptors també hi sóc: www.tumateix-escriptors.blogspot.com. Busqueu-m'hi per la P, no pas per la D. De vegades la gent es pensa que *de Déu* és el cognom.

La fundació Germán Sánchez Ruíper té un diccionari d'escriptors i il·lustradors de literatura infantil i juvenil. També hi podeu donar un cop d'ull:

www.recursos.fgsr.es/autores

Com a mostra, us deixo la ressenya de l'escola Sant Vicenç, de Sant Vicenç dels Horts, durant una visita que hi vaig fer:

www.csantvicens.com/serveis/biblioteca/Joan_de_Deu.htm

Al Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil de Catalunya, Clijcat, també em tenen fitxat:

www.clijcat.cat/diccionari/catala/diccionari

Si poseu tota aquesta tirallonga al Google, us podreu baixar un pdf, delicadesa de l'Ajuntament de Terrassa, sobre la meva obra:

www.terrassa.cat/files/9-12094-fichero/qui_es_qui_juny11.pdf?...1

Durant anys, no sols vaig ser escriptor, sinó també venedor dels meus contes, això volia dir que havia d'anar porta a porta de les editorials a veure si me'ls compraven. Ara dispo dels serveis d'una agència literària, que es diu IMC. A la seva web, trobareu més dades meves:

http://www.iemece.com/escritores_ficha.php?id_autor=9

A banda del material electrònic, qui tingui a l'abast la revista *Cuadernos de literatura infantil i juvenil* (CLIJ) trobarà referències en els números següents:

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2010. Núm.235. P.18

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2000. Núm.126. P.38-39

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2001. Núm.144. P.37

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2004. Núm.170. P.46-47

Cuadernos de literatura infantil y juvenil. Barcelona, 2006. Núm.192. P.78-79

Per últim, Edicions del Pirata va publicar-me un llibre titulat *El Cel de les Paperines*, una biografia meva. Acompanyada amb fotos de quan era petit, hi narro precisament les exploracions i descobertes d'un menut amb ulls ben curiosos. Un menut que un dia a venir es faria escriptor.

Editorial@edicionsdelpirata.cat

0.3 QUÈ VOL DIR ESCRIURE

Escriure consisteix a ordenar

Escriure és un joc que consisteix a ordenar. Quan vivia amb els pares, la mare em deia que fes el favor de desar els mitjons de sota el llit, que era un desenreçat. Jo li contestava: «Mare, jo sóc molt ordenat, em passo el dia ordenant paraules! Vaja, escrivint!».

Quan una persona escriu, se li va ordenant l'habitació del cap i, per tant, les seves idees, pensaments, punts de vista, tenen més lògica. Però escriure no sols serveix per ser més ordenat, també serveix per descobrir els nostres misteris... com som. Sempre que escrivim, d'una manera o altra, ens estem retratant. Encara que fem una història de ciència-ficció, sempre hi posem coses nostres, ens n'adonem o no. Quan escrivim, ens anem reconeixent.

Escriure és un joc d'ajuntar paraules per tal d'explicar històries. Però,

per què ens agrada tant que ens expliquin històries? Els avis expliquen contes, al cine i a la tele les pel·lícules ens expliquen històries, els jocs d'ordinador són històries. Els llibres estan plens d'històries...

Ens agrada que ens expliquin històries perquè és la millor manera d'aprendre. Amb una història interessant, no sols gaudim, sinó que ampliem l'horitzó, comprem i sentim. Per això tantes persones volen que els expliquin històries. Un escriptor no sols en pot veure, escoltar o llegir... també se'n pot inventar, tot creant el seu món personal.

La finalitat d'escriure, a part de jugar, de passar-s'ho bé, és expressar-se. Tots volem expressar-nos, explicar com veiem les coses. L'escriptura és una forma d'expressió i tothom té la necessitat de dir la seva.

Quan un s'endinsa en la misteriosa i fantàstica jungla de l'escriptura, s'adona que no sols ha ordenat la seva ment, sinó que, si s'ho permet, també ha comprès millor els seus sentiments i emocions. I, per tant, comprèn millor la vida.

La caixa màgica de la memòria

Les persones no ens comuniquem amb mímica, encara que això seria molt divertit. Bé, quan juguem a endevinar pel·lícules sí que ho fem amb mímica, però la nostra manera usual de comunicar-nos és amb paraules.

I les paraules? Us heu preguntat alguna vegada d'on les traiem? Perquè quan naixem no diem «Hola, bon dia!», a tot estirar ens posem a plorar desconsoladament perquè, renoi, néixer impressiona!

Com que no venim al món amb les butxaques plenes de paraules, no tenim més remei que anar-les aprenent. Jo prefereixo dir col·leccionant. Ho fem amb paciència, a poquet a poquet, sobretot sentint parlar els pares. I encara que no recordem quan vam començar a aprendre les primeres paraules, el cert és que tots, sense excepció, en som grans col·leccionistes.

Les paraules que anem col·leccionant, no les enganxem en un àlbum, sinó que les guardem en un indret invisible... Aquest indret invisible és la caixa màgica de la memòria. La memòria no es veu, ni es pot tocar, per això és màgica. I molt útil! Si no tinguéssim memòria, quan sortíssim de casa, no hi sabríem tornar.

A la caixa màgica de la memòria guardem records, experiències, coneixements i també paraules. Quantes?, us deveu preguntar. Cada persona té les seves. Cada u té les que vol col·leccionar.

Llegir és jugar a imaginar

Quan obres un llibre, desapareixes de la realitat i entres al país de la fantasia. I quan tanques el llibre, tornes a la realitat amb noves paraules que has après. Com més paraules tens a la caixa màgica de la memòria, més coses pots pensar, més coses pots imaginar, més coses pots sentir. Les persones que tenen poques paraules a la memòria de seguida queden limitades i no saben què dir. I les paraules te les regalen els llibres.

Els llibres també són gimnasos. Són gimnasos on es desenvolupa un múscul invisible. Aquest múscul és la imaginació. I la imaginació serveix per

transformar coses. Totes les coses que han fet les persones, primer han estat imaginades i després construïdes. Però allò més important que hem de transformar som nosaltres mateixos. Nosaltres no creixem perquè mengem. Si no-més mengem, ens farem més amples però no pas més grans. Per créixer, cal imaginar. Imaginar què voldrem fer quan siguem grans, què voldrem estudiar, on voldrem viatjar, qui voldrem arribar a ser, quines persones voldrem conèixer, quin esport ens agradarà més, quins llibres voldrem llegir...

Llegir és jugar a imaginar. Nosaltres obrim un llibre per passar-nos-ho bé amb una aventura, un enigma, un misteri, una intriga... Com quan anem al cinema. Però llegint llegint, sense adonar-nos-en, fem més fort i més gran aquest múscul invisible de la imaginació, i aprenem més paraules que guardem a la caixa màgica de la memòria per expressar-nos millor.

Llegir el món

Llegir és interpretar. Tothom sempre està llegint. Un pagès *llegeix* el cel per veure si plourà. Un pescador *llegeix* el mar per veure si podrà pescar. Els nadius de l'Amazònia *llegeixen* la selva per trobar les plantes medicinals. Tots *llegim* les expressions de les cares de qui tenim davant per veure-li les intencions. Quan anem en cotxe, *llegim* els senyals de trànsit, els semàfors... Quan anem a una estació, *llegim* els rètols que ens conduiran al lavabo, a les andanes, a la sortida d'emergència... Sempre estem llegint! Sempre estem interpretant. Per tant, no ha de ser tan difícil llegir també llibres!

Però per llegir no sols s'ha d'interpretar... També cal imaginar... Si no, ho llegiríem tot al peu de la lletra. I si diguéssim «ets un somiatruites», ens pensariem literalment que algú somia amb truites a la francesa, en lloc de pensar en algú que s'il·lusiona amb coses impossibles.

Cal imaginar quan s'interpreten contes, novel·les, faules, rondalles perquè la literatura és una fantasia feta de moltes realitats.

Però per llegir no en tenim prou amb interpretar i imaginar... també hem de sentir i emocionar-nos.

Gepetto va fer un ninot amb l'art de tallar la fusta. Però Pinotxo no va viure fins que Gepetto el va estimar. I Pinotxo no es va convertir en un nen de carn i ossos fins que va plorar... fins que va sentir, fins que es va emocionar!

Quan llegim una història interessant, la interpretem, la imaginem i la sentim. Qui interpreta però no imagina ni sent no pot copsar el sentit profund d'un llibre, ni de la vida. Tant de bo sempre que *llegíssim* la realitat en la seva infinitat de prismes i facetes, inclosos els llibres, poguéssim interpretar-la, imaginar-la i sentir-la amb gran intensitat. Amb la intensitat que neix del batec càlid, noble i ferm dels nostres cors.

0.4 PROPOSTES PER JUGAR A FER DE DETECTIUS

De vegades llegeixo un escriptor i em desperta la curiositat, vull saber més coses sobre ell. De vegades m'agrada el que ha fet, d'altres em sembla impossible que un autor tan bo hagi fet tantes bajanades. Sovint, l'obra i la vida i circumstàncies personals de l'autor no són afins. Però fomentar la curiositat del lector menut sobre l'escriptor que llegeix li pot obrir la porta a altres lli-

bres, curiositats, anècdotes, experiències vitals i altres autors. Malauradament Tolkien no tenia una espasa èlfica, ni vivia com un hobbit. Era un professor i, segurament, força avorrit. Però remenant la seva vida, podem descobrir altres llibres seus fascinants, les tradicions de les fantàstiques sagues nòrdiques, el món de les llegendes o com vivien els bàrbars. Un llibre és una porta a altres llibres, experiències i coneixements. De la mateixa manera que un detectiu, pista rere pista, troba la solució del cas, el lector va descobrint que les pres tatgeries plenes de llibres, les biblioteques i llibreries són el terreny fascinant dels detectius que busquen noves històries. I aquests detectius són els lectors.

A continuació us proposo algunes activitats per fomentar la curiositat pels autors.

El sospitós

Els bons detectius sempre porten una llibreteta a sobre on anoten les dades que van trobant en les seves indagacions. També hi apunten els *sospitosos*. El *sospitós* ja el tenim: és l'autor. Ara cal apuntar el que podem esbrinar:

- On viu
- Quina edat té
- Quants llibres ha escrit
- De quins gèneres
- A quin públic va adreçat
- Quin estil gasta

Una pista: a les contracobertes i últimes pàgines dels llibres solen trobar-se algunes d'aquestes informacions.

Els personatges

També caldria seguir la pista als seus personatges: àvies que volen, hipopòtams segrestats, esquirols detectius, homes invisibles, lladres de joguines, espantaocells voladors, el senyor Abraçades...

Quants personatges són animals, nens, avis (els protagonistes preferits dels nens i nenes) en l'obra de Joan de Déu?

Els còmplices

A la biblioteca de l'escola, a la biblioteca del barri, navegant per internet i a la web de l'autor hi ha moltes pistes. Els lectors podran descobrir els *còmplices* de l'autor i *deduir* quins personatges l'atrauen més. I seguint el fil de les seves històries, *deduir*...

- Per què escull uns protagonistes i no d'altres?
- Què tenen en comú?
- En quines coses són diferents?
- Com és que surten tants animals? Ens condueix això al món de les anti-gues faules...?
- Per què surten illes remotes, volcans, galions, extraterrestres...?

- L'autor, es deu haver inspirat en la tele, el cinema, llibres d'aventures, la realitat...?

Nota: Cal dir que no sempre s'obtenen resultats en les investigacions. Però l'important no són les respostes, sinó l'al·licient de plantejar-se preguntes.

La recerca

Durant les perquisicions, els detectius, com fan els bons investigadors policials, podran anar omplint plafons –murals–, amb les proves trobades: fotos de l'autor, dels personatges i portades dels seus llibres. Opinions, gustos, llocs que freqüenta, declaracions compromeses, noms d'il·lustradors que apareixen en més d'una obra... Deuen tenir alguna relació amb l'autor...?

L'informe

Una vegada s'hagi obtingut tota la informació necessària, s'haurà de redactar l'informe. I intentar treure'n les conclusions.

- L'autor escriu amb clau d'humor?
- Li agrada el misteri?
- La fantasia?
- Quin missatge amagat hi ha a les seves històries?
- Li falta un bull?
- M'interessa aquest autor?
- El trobo un llauna?
- Quin és el seu univers?

Les declaracions

Després de l'informe, vénen les declaracions. Caldrà exposar a l'opinió pública de l'escola, als companys, als mestres, les conclusions de les investigacions.

- Per què escull uns protagonistes i no d'altres?
- Què tenen en comú?
- És un autor que paga la pena seguir.
- Recomaneu altres autors de la mateixa corda.
- O bé: val més no recomanar-lo perquè és complicat, ensopit, cregut...

Una segona pista

Una altra via d'investigació és descobrir exemplars de la revista *Tretzevents* on surten un seguit de reportatges fets per l'autor, des dels deserts, passant pels orangutans fins arribar a Nova York.

1

QUÈ SABEM DE L'OBRA?

1.1 Fitxem-la

DADES BIBLIOGRÀFIQUES DEL CONTE

- Any: 2001
- Il·lustrador: Estrella Fages
- Escriptor: Joan de Déu Prats
- Editorial: Editorial Casals / Combel
- Col·lecció: «El Cavall Volador»
- Última edició: setembre de 2000
- Pàgines: 23
- Tipus de lletra: de pal
- Tapa: rústica (cartó flexible)
- A partir de 5 anys
- ISBN: 978-84-7864-475-X

Activitat 2 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

1.2 L'editorial i la col·lecció

L'editorial ens diu que Combel pertany al grup Editorial Casals des de l'any 1994, tot i que manté una línia editorial i un catàleg independents. Combel és un segell que des de l'any 1989 edita llibres il·lustrats per a nens i nenes amb la intenció de posar al seu abast uns materials de qualitat que els acompanyin en la seva formació com a lectors.

Dins la col·lecció «El Cavall Volador», la sèrie Galop disposa de títols independents per a petits lectors a partir de 6 anys. Històries plenes de fantasia, tendresa i sentit de l'humor que agraden molt als nens i nenes.

1.3 *Un banc al solet. Fer boca*

Activitat 1.3.1

El text de contracoberta ens vol seduir perquè llegim el llibre. Llegiu als alumnes aquest text informatiu. A continuació podeu establir una breu conversa perquè els alumnes formulin les primeres hipòtesis sobre el contingut del llibre.

Text de contracoberta:

A tots ens agrada prendre el solet. I al senyor Jeroni més que a ningú. Però quina mala sort! El banc on s'asseia ha quedat a l'ombra. Un enorme edifici que han construït a la placeta amaga el sol.

Què farà ara, el senyor Jeroni? Buscarà un altre indret assolellat, és clar. Però no us penseu, trobar un banc amb solet en una gran ciutat no és tan fàcil i es pot convertir en una aventura plena d'emocions...

Es poden plantejar preguntes com:

- Què creieu que passarà?
- On es poden trobar bancs en una ciutat?
- ...

Activitat 1.3.2

El llibre va ser traduït al castellà i al gallec un any ben futurista: el 2001. I també al portuguès l'any 2007. En aquests idiomes és titula: *Un banco al sol*, *Un banquiño ó sol*, *Um banco ao sol*.

Es pot escriure a la pissarra el títol en les 4 llengües (català, castellà, gallec i portuguès) i demanar als alumnes que estableixin paral·lelismes:

- Quina paraula es diu igual en els quatre idiomes?
- Quines s'assemblen?
- N'hi ha alguna que sigui molt diferent?

Activitat 1.3.3

Sempre havia desitjat que fessin una pel·lícula amb les meves històries. L'alumne de l'IES la Garrotxa Joel Solé va realitzar el curs 2012-13 una pel·lícula d'animació amb ninots, amb la tècnica de l'stop-motion, basada en el conte *Un banc al solet*.

Us recomano que compartiu aquesta pel·lícula amb els alumnes després d'haver llegit i treballat el conte (són 3,46 minuts molt recomanables). Aquí teniu l'enllaç:

www.youtube.com/watch?v=skvD95VXXfs

Després de veure el curt es pot establir una conversa per analitzar la versió:

- Quines escenes són iguals que al llibre?
- Quines escenes són noves?

I si voleu saber més coses de com es va fer la pel·li, teniu un PDF al vostre abast:

Un banc al solet.PDF

webspobles.ddgi.cat/sites/santa.../UN%20BANC%20AL%20SOLET.pdf

1.4 Per què se'm va ocórrer el conte

La vida té situacions doloroses, però per a mi la vida no comporta problemes... sinó reptes. Els problemes sorgeixen quan no volem enfrontar els reptes. Aleshores aquella situació es va fent gran com la gran bola que persegueix l'Indiana

Jones al temple perdut i ens pot esclafar. Els reptes són per superar-los. Cada vegada que superem un repte, tenim més experiència i això és un guany, com les habilitats que s'acumulen en un joc d'ordinador. A més, superar els reptes comporta premis.

El protagonista d'aquesta història, el senyor Jeroni, té un *problema*: li han pres el solet del banc on s'asseu a la placeta cada matí. I, com que és un home eixerit, enceta l'aventura de trobar-ne un altre.

Qualsevol edat és bona per viure aventures i fer exploracions, fins i tot l'edat dels avis. Mai no s'ha de tirar la tovallola. El viatge del senyor Jeroni a la recerca del solet és un viatge iniciàtic perquè, tot superant contratemps, aconsegueix el seu propòsit, com els antics herois grecs. És doncs un viatge ple de dignitat en què la por al desconegut no es manifesta amb dracs, bruixes i monstres de tot pelatge, sinó amb equivocacions i petites dificultats. Perseverar, que vol dir creure en un mateix, condueix el senyor Jeroni, finalment, a assolir el seu objectiu: trobar el solet. I és en aquest punt on es desvetlla la sorpresa que ell no s'espera: troba una altra persona gran –una senyora–, en el banc assolellat.

I encara que no queda explícit en el text, el senyor Jeroni, com el lector, comprèn que tot aquell viatge farcit de petites aventures a la recerca del sol només ha estat un repte, una prova, per tal de trobar algú amb qui compartir la vida i deixar per sempre més d'estar sol.

1.5 L'autor, escriptor des de petit

Després que el mestre llegeixi en veu alta el text «El Joan de Déu petit segons el seu pare» (és el punt 0.1. d'aquesta guia per al professorat),

Activitat 1.5.1

Responen les preguntes següents (potser sou escriptors sense saber-ho!):

- Us agrada explicar històries que us han passat, i fins i tot us n'inventeu alguns detalls, per fer-les més interessants?
- Us encanta fer la redacció sobre el cap de setmana i aprendre paraulles noves?

Activitat 1.5.2

Feu aquest joc, per parelles. Un alumne s'imagina que és el seu propi pare o la seva mare, i ha d'explicar a un amic com és el seu fill. Es pensa tres trets molt típics del seu caràcter, del que li agrada, i ho explica al company. Aquest ha de formular una hipòtesi de què serà el nen, de gran: «Ah, doncs el teu fill serà un professional de l'esport!».

1.6 Companys de viatge (la il·lustradora)

Quan un nen o una nena obre un conte, el primer que fa es mirar els dibuixos, les il·lustracions, i, si li agraden, es capbussarà en la seva lectura.

Els autors dels llibres per a menuts són dos: l'escriptor i l'il·lustrador.

L'escriptor s'inventa la història i el ninotaire la *il·lumina* amb els seus dibuixos.

Els dibuixos tenen un gran valor per ells mateixos, però, a més, tenen una altra missió: inciten els menuts a imaginar. Ajuden els petits a anar transformant les paraules en imatges...

La companya de viatge en el llibre *Un banc al solet* és l'Estrella Fages, una il·lustradora de llarg i valorat recorregut. I té un paper molt important en aquest llibre. De fet, el text, que és curtet perquè és per a primers lectors, acompanya els seus dibuixos plens de tendresa.

Jo tinc molts amics il·lustradors, més amics dibuixants que no pas escriptors, perquè he hagut de col·laborar força amb ells. Sovint hem portat projectes plegats a les editorials. D'altres vegades les editorials m'han deixat suggerir un il·lustrador. En moltes altres ocasions però, la mateixa editorial s'encarrega d'escollir-lo.

Després de tant anys –i quina anècdota decebedora!–, mai no he conegut personalment l'Estrella Fages. Em va interpretar molt bé la història, però, coses de la feina, mai no l'hi he pogut dir. Per aquest motiu no us puc comentar gaires coses sobre ella. En canvi, us adjunto un fragment de la seva web perquè es presenti personalment.

Como dijo Exupéry en su Principito, a los mayores solo les interesan los números, quizás esa es la razón por la que me ha costado tanto arrancar la nueva web.

Soy una profesional pero no quiero ser ese tipo de «mayor» y cuando alguien lleva casi 30 años trabajando en lo que sea parece que todo se resume a cifras:

Nací en 1962, por lo tanto tengo 51 años, en 1983 realicé mi primer trabajo por el que me pagaron 35.000 pts. En 1984 me seleccionaron para exponer como dibujante novel en el IV Salón del Cómic y a partir de ahí he trabajado a lo largo de todos estos años con más de 15 editoriales, en 5 países diferentes, con más de 200 libros... Esto es lo que les gusta a los mayores, como nos cuenta Exupéry: «Si os he referido estos detalles acerca del asteroide B 612 y si os he confiado su número es por las personas mayores».

Qui vulgui tafanejar la seva web, aquí la té: www.estrellafages.com.

I a la pàgina www.faq-mac.com hi trobareu una extensa i interessant entrevista per conèixer-la millor. Aquí teniu un retall on parla sobre els seus personatges.

Mis personajes están basados en gente que conozco. Supongo. Gente que quiero. A menudo me dicen que tal dibujo es como mi hermana o yo misma me río cuando descubro a mi vecina en una placita de barrio. Pero es un proceso inconsciente. Me dicen: «Fernando es un hombre mayor, de complexión fuerte, tiene el pelo blanco» y cuando he terminado de abocetarlos, me encuentro al señor del quiosco o a mi padre si le pongo bigote. La verdad es que en ese sentido sigo yendo por la vida con los ojos abiertos como platos. Y me gusta dibujar lo inusual, lo divertido, para hacerlo cotidiano. La sonrisa y la amabilidad están ahí, lo que pasa es que hay que ejercitar mucho los ojos, para descubrirlas.

PREPARATS PER LLEGIR?

El que en altres èpoques era una màgia d'iniciats: transmutar els signes de les paraules en imatges, símbols i conceptes, és una cosa que s'aprèn ara a l'escola primària. Com hem avançat!

La finalitat de llegir és el pur plaer de fer-ho, però, com tota cosa interessant, s'ha de seduir, captivar, enamorar aquell que es vol iniciar. Els llibres són finestres que ens condueixen a fora de la realitat, a d'altres mons, a l'univers de l'escriptor.

Obrir un llibre és capbussar-se en el reialme del fantàstic. I quan el menut, tot jugant a imaginar, queda atrapat en una història, en gaudeix. No obre un llibre per aprendre res. Però quan tanca el llibre, torna al món real amb el múscul de la imaginació enfortit i amb més paraules apreses. I amb la imaginació i les paraules que ha trobat en el món de la fantasia pot enriquir la realitat. Tal com jo ho veig, nosaltres no som el que pensem, som el que sentim. Però si no tenim prou paraules per anomenar els sentiments mai no ens entendrem els uns als altres.

Els éssers humans són febles comparats amb altres animals. Però amb les paraules –que fomenten l'entesa i el diàleg, el treball en equip– i la imaginació, que transforma les coses, els éssers humans som els capdavanters de la Terra. Si els nens i nenes poden desenvolupar el llenguatge i la imaginació, podran construir un món millor.

Evidentment, no tots els nens i nenes seran seduïts permanentment per la lectura, però tots han de tenir l'oportunitat de provar si els és una experiència satisfactòria.

Un banc al solet és una història sobre el món quotidià. Un món que no amaga les dificultats que suposa per a les persones grans. El conte parteix de la premissa que la vida és una aventura que s'ha d'emprendre... a qualsevol edat.

Utilitzant un llenguatge senzill i amè, el petit lector pot descobrir que el fantàstic és dins del quotidià. Que cal emprendre accions per solucionar les coses que no ens agraden. Que no s'ha de tenir por a explorar, encara que s'ha d'estar ben despert per no asseure's en un banc acabat de pintar, per exemple.

En aquesta història no surten dracs, però sí una princesa: la senyora Adelina. Les grans aventures solen passar a la realitat. La finalitat d'aquest llibre és distreure. I tot distraient, enfortir la imaginació i propiciar que el petit lector col·leccioni més paraules. Perquè si un nen o una nena s'ho passa bé llegint, s'atrevirà a obrir un altre llibre sense l'ombra a sobre de les persones grans.

Quan anem al cinema, no ens llegim abans la vida del director ni dels actors, però sí que mirem la sinopsi a la cartellera, i també la durada que tindrà la pel·lícula, si el cinema escollit és a prop de casa o té la pantalla gran.

Si volem predisposar els menuts a la lectura, primer haurem de motivar-los a obrir llibres. Perquè vagin al cinema no cal motivar-los. Aprofitem l'afició que tenen els nens al cinema, i presentem-los les coses així: els contes són pel·lícules que es llegeixen. I, per postres, el lector es pot imaginar la pel·lícula a la seva manera.

Activitat 2.1

Els llibres són històries adormides que esperen un valent, un curiós, un atrevit que les desperti. Quan s'obre un llibre, és com si aparegués l'escriptor, i a cau d'orella ens contés una història. Perquè a tots ens agrada que ens expliquin històries, però no sempre tenim un avi o una pel·lícula o un joc d'ordinador a mà. Però sovint tenim ben a prop prestatgeries plenes d'històries adormides. Aquesta podria ser una bona manera de presentar el llibre *Un banc al solet*, traient-lo d'una prestatgeria i explicant que està adormit esperant contar la seva història...

La lectura a classe es fa entre tots, perquè els nens estan aprenent l'aventura de llegir... però cal que sàpiguen que la millor manera de llegir és asseure's a la cadira o a la butaca preferida de casa, amb un refresc o un got de llet amb xocolata, si ve de gust, al costat. Aleshores, sense moure's, un pot viatjar... només obrint un llibre, al fons del mar, a un altra planeta, a una selva, a un desert. Un pot morir-se de riure, passar por, viure grans aventures i, fins i tot, enamorar-se... sense aixecar-se de la butaca.

La lectura requereix atenció, gairebé concentració. I malauradament vivim en un món que ens convida a la dispersió. Rebem un gran nombre d'estímul. Els nens i nenes estan sobreestimulats. I van d'una cosa a l'altra sense parar atenció gaire estona en el que estan fent. A més, el món en què vivim és molt visual. Les pantalles van començar sent molt grans, les del cinema. Després es van anar fent més petites: les de la tele i l'ordinador. Ara encara són més petites: les del mòbil... però les portem sempre a sobre.

Per dedicar atenció a alguna cosa ens ha de despertar interès. Com aconseguir l'interès dels lectors? No omplint la formació de l'hàbit de la lectura amb un munt d'activitats i coneixements. La lectura té una mecànica que, quan s'assoleix, ens pot arribar a apassionar.

A tots ens agrada que ens expliquin històries. Quan llegim, ens les expliquem nosaltres mateixos. Deixem que els menuts facin volar la imaginació parant atenció a una història que els atrapi. No distraiguem gaire el lector de la història. Ja farem l'anàlisi de la lectura les anirem després. Com en un cinefòrum.

L'hàbit de la lectura es va adquirint a poc a poc. Paladejant bocins de l'obra. Els adults han d'ajudar allà on el petit lector s'encalla o quan apareix una paraula nova. Quina descoberta! Una nova paraula per a la nostra col·lecció.

3.1 L'arquitectura del conte

Tot té un bastiment. Les persones, el seu esquelet. Els edificis, les bigues. Els contes, una idea. Si és una història llarga –una novel·la–, un esquema.

La idea d'aquest conte és un viatge heroic. Un viatge ple de reptes que el senyor Jeroni ha de superar per aconseguir arribar a un banc amb solet. És un viatge homèric fet a la mida d'un jubilat. Cada pàgina, així doncs, té una proposta de repte i una solució divertida per al lector... i empipadora per al protagonista. Però el senyor Jeroni no defalleix amb les dificultats. Continua endavant, amb paciència i senderi. Si el senyor Jeroni aconseguís trobar un banc amb solet a la primera plana del llibre, de seguida s'acabaria la història. Per això mateix no naixem ensenyats i hem d'anar a l'escola i *viatjar* per la vida per aprendre un munt de coses. Néixer ensenyats seria molt avorrit.

L'humor i les peripècies divertides formen la història, salpebrada amb uns quants diàlegs per fer la lectura més real, propera i lleugera.

Moltes històries tenen aquesta estructura de l'heroi que surt com Ulisses per arribar a Ítaca i, pel camí, viu moltes aventures que el fan més savi. I de fet, és el camí –la vida– el que ha estat interessant, no la meta.

Però quan es construeix una història, l'escriptor no té totes aquestes coses al cap, perquè si no, no li quedaria espai per inventar-se res. L'escriptor sap una mica el que vol dir i, a poc a poc, ho va veient amb més llum. I quan ha posat el punt final és quan s'adona que el senyor Jeroni és un heroi. L'escriptor treballa aplicant una tècnica, però també amb la intuïció i, fins que no mira el conte amb perspectiva, no descobreix el veritable sentit de la seva història... i les implicacions que pot tenir...

Activitat 16 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

3.2 Propostes de lectura

En el llibre se succeeixen situacions diferents, totes amb l'estructura: problema inicial - solució humorística - retorn al problema inicial. Tot i que es tracta d'una història breu, podem anar-la llegint per fragments, seguint aquesta arquitectura. Una proposta de fragmentació:

- **Des del començament fins a la pàgina 5:** es presenta el protagonista i apareix el problema i el primer intent de solució.
- **Pàg. 6 i 7:** es troba amb el banc acabat de pintar. S'hi asseu i queda tot tacat. Decideix seguir buscant.
- **Pàg. 8 a 10:** troba un banc i s'hi asseu, però resulta que es tracta d'una mudança. Decideix seguir buscant.
- **Pàg. 11 a 13:** s'asseu en un banc que pertany al rodatge d'una pel·lícula.
- **Pàg. 14 a 20:** finalment troba un banc que no és de ningú i s'hi asseu, i coneix la senyora Adelina.
- **Pàg. 21:** tancament de la història i final feliç.

Per a les edats a què està dedicat el conte es pot llegir de diferents maneres; aquí se'n proposen unes quantes:

- a) Lectura per fragments i conversa posterior a la lectura de cada fragment**
Per tal que cada alumne pugui gaudir de la lectura, és necessari que la llegeixi al seu ritme.

Una lectura en veu alta dels alumnes, sense prèvia preparació, pot produir un efecte negatiu, ja que és possible que els «lectors» estiguin més pendents de no cometre cap errada que del contingut del text que llegeixen.

D'altra banda, de vegades necessitem llegir més a poc a poc determinats fragments, tornar enrere, fer una pausa i pensar... tot això no es pot fer si llegim en veu alta i tots alhora.

Talment com si es tractés d'un club de lectura, es decideix un fragment que cal que els alumnes hagin llegit abans de la propera sessió, en la qual en parlaran. Aquest fragment el poden llegir a la classe, dedicar una estona a la lectura individual, o bé a casa. També com en un club de lectura es pot dir als infants que si volen poden llegir més enllà del fragment, però que només es parlarà del tros pactat.

Després d'haver-lo llegit s'inicia la conversa literària (vegeu l'apartat 4).

b) Lectura preparada dels alumnes

Una bona preparació de la lectura en veu alta implica molts aspectes diferents:

- Llegir el fragment en silenci i comprendre'l bé.
- Assenyalar les dificultats que hi troba (de lèxic, de pronúncia...).
- Assenyalar les pauses.
- Assajar la lectura (fraseig, posició del cos, to de veu..). Fer diverses relectures.

No és, per tant, una activitat senzilla si es vol fer ben feta.

c) El mestre llegeix en veu alta

La lectura expressiva del mestre és imprescindible per aprendre a llegir bé: escoltar un model lector és una de les activitats que més ensenyen a llegir.

Es pot alternar la lectura dels alumnes amb alguns fragments de lectura expressiva del mestre (podem aprofitar aquells fragments més extensos).

Activitat 3.2.1

Per tal de treballar amb l'argument de la història i descobrir-ne l'estructura, per veure com es va teixint i avançant, des de l'inici podem elaborar entre tots un «mural viu». Es tractaria de buscar un espai a l'aula o al passadís prou llarg, que permeti anar fent créixer el mural, afegint-hi dibuixos de personatges, frases... que expliquin com es va desenvolupant la història a mesura que anem llegint.

De tant en tant es pot tornar al mural per fer recapitulacions.

3.3 Paraules o expressions desconegudes

Es pot explicar als nens que qui té més paraules pot demanar més coses. Pot donar explicacions més bones, sobretot si ha de convèncer els pares per sortir el cap de setmana! Però, sobretot, tenir més paraules ens ajuda a parlar amb el nostre millor amic. I qui és el nostre millor amic? Doncs nosaltres mateixos, perquè és amb qui més parlem. Parlar amb un mateix és pensar. I pensem amb paraules, no pas amb mímica!

La imaginació i les paraules. El gust –la passió– per les històries. Amb això n'hi ha prou. Després de la lectura ja jugarem a desvelar els secrets del llibre, però sense carregar, seccionar, classificar, petrificar la vida de les històries que hi ha amagades als llibres.

Caldria ensenyar als alumnes quines estratègies poden adoptar quan troben en el text una paraula que no coneixen: molt sovint els alumnes d'aquestes edats, quan troben una paraula que desconeixen, interrompen la lectura per demanar-ne el significat al mestre. D'aquesta manera es pot interrompre la lectura molts cops, i es fa difícil poder-ne integrar la informació i comprendre-la.

Quan llegim un text i tenim un buit de comprensió, podem utilitzar les següents estratègies¹ (ordenades de menys a més disruptives): totes elles s'han

1 QUERALT, E. *Llegir, més enllà de les lletres*. Lleida: Pagès Editors, 2012

d'ensenyar a partir del modelatge del mestre.

- Ignorem la paraula i continuem llegint.
- Continuem llegint i confiem que el mateix text ens en donarà el significat exacte o aproximat.
- Hi atribuïm un significat hipotètic i esperem que el text ens el confirmi o el rebati.
- Rellegim el context (il·lustracions, imatges).
- Aturem la lectura i consultem una font externa.

Activitat 3.3.1

Es pot fer una llista gran col·lectiva, amb paper d'embalar, on els alumnes aniran escrivint aquelles paraules noves que van trobant al llarg de la lectura.

4

PARLEM DEL LLIBRE

Sempre que vaig a veure una pel·lícula, em penso que ho he entès tot i que n'he captat tot el missatge, o tots els matisos que el director ha posat en escena, però quan els amics que hem vist la pel·lícula comencem a parlar, de cop i volta l'horitzó del que he vist a pantalla es multiplica i s'amplia sorprenentment. No cal estar d'acord amb tot. Dir-hi la nostra i parar l'orella, els fonaments del diàleg, porten a un enriquiment de la comprensió del que hem vist.

Després de la lectura, ve la posada en comú. Crear l'atmosfera adequada perquè cap lector no es quedi amb les ganes de dir-hi la seva. Es pot convidar a parlar els que siguin menys llançats. Expressar-se és un dels actes personals més nobles. Fomentem que tothom parli lliurement. I mostrem que interessant que és, per col·leccionar noves idees i coneixements, escoltar les opinions dels altres.

El mestre és el director d'orquestra d'aquesta *simfonia*, i, alhora, la llevadora que ajuda a fer néixer l'expressió. No cal apuntar res. Ni prendre nota de res. Ara és el moment de l'alliberació després de la concentració de la lectura.

Activitat 4.1

Una vegada s'ha llegit el llibre a classe, en veu alta, en grup, en silenci, ve una activitat molt interessant. Xerrar sobre el llibre, comentar el que el lector en pensa, si li ha agradat o l'ha avorrit... Donar-ne la seva opinió, com es fa després d'una pel·lícula!

Activitat 4.2

Una vegada el lector s'ha enriquit amb l'opinió d'altres lectors –la qual cosa també l'ha fet pensar sobre les seves pròpies opinions–, es pot passar a *pala-dejar* el llibre d'una altra manera. El lector es pot *interessar* per l'objecte llibre:

Guió de conversa:

- Si és curt o llarg
- Si és còmode a les mans
- Si li agrada més o menys la portada
- Si troba engrescadors els dibuixos
- Si té curiositat per conèixer altres llibres de l'autor...
- Com deu ser aquest autor
- ...

I fins i tot li pot interessar buscar altres llibres amb aquella temàtica o d'un gènere similar, si el llibre l'ha atrapat. Vegeu l'Annex II.

Activitat 4.3

I, si el lector vol, pot apuntar-se en una fitxa el títol del llibre, l'autor i comentar per què li ha agradat. Així pot inaugurar la seva pròpia biblioteca personal, pot començar a col·leccionar llibres o, si més no, a tenir un record de l'experiència d'aquella lectura.

Activitat 4.4

Ara només queda recomanar el llibre a un amic. Si el lector s'ha sentit seduït, és clar. Això pot ser un exercici divertit que es pot comentar després a classe.

Els il·lustradors també són mags. El primer mag va ser aquell home antic que va fer aparèixer un animal en la roca d'una caverna. Tothom va quedar-ne fascinat. Havia fet aparèixer un cavall del no-res.

Els nens i les nenes es posen a dibuixar i pintar abans d'escriure o llegir. Les parets de moltes cases són *pintades* pels menuts, no pas escrites. El dibuix està molt connectat amb l'inconscient. La poesia és un terreny imprecís entre l'inconscient i el conscient. I la prosa pertany al món del conscient.

Com he comentat abans, els nens i nenes es fixen primer en els dibuixos que no pas en la història escrita. Els dibuixos són les imatges de la història. El conte és *interpretat* amb unes imatges. Però sovint, també, les il·lustracions tenen la seva *història* pròpia que enriqueix el text. A més a més, les imatges ajuden a fixar la forma *idealitzada* dels objectes en la ment dels menuts.

Un il·lustrador és una persona que s'hi fixa molt. I que sap distingir molts colors. I acompanya els nens i nenes en aquest apassionant aprenentatge.

Activitat 5.1

Com que els petits neixen envoltats d'un món d'imatges, el llenguatge visual el porten gairebé incorporat. Però és interessant que es fixin en les expressions dels personatges i la màgia que els mou en una imatge quieta. Es pot proposar que els alumnes es fixin en les expressions del protagonista i que infereixin quin és el seu estat d'ànim. Després, un cop ja hem compartit els estats d'ànims del protagonista, es pot jugar a imitar el senyor Jeroni: un alumne tria un estat d'ànim i el representa davant dels seus companys. Aquests, a partir de l'observació, hauran d'endevinar quin estat d'ànim expressa.

Activitat 5.2

Sovint suggereixo als menuts, quan visito una escola, que dibuixin el protagonista del conte. I el resultat és que surten vint protagonistes diferents. Com pot ser, això?, els pregunto aleshores. Si de protagonista només n'hi ha un! Es graten el cap fins que comprenen que **cada alumne interpreta a la seva manera el prota de la història**. I això, al capdavant, vol dir que cada u posa la seva personalitat i la seva imaginació, la seva manera de veure les coses i de ser en el dibuix. Aquesta facultat és exclusiva, personal de cadascú. **Cadascú és únic. I comprendre-ho, descobrir-ho amb més consciència a través del dibuix és una experiència molt estimulante.**

En aquest cas, les il·lustracions d'*Un banc al solet*, que inspiren tendresa i afecte, i tenen formes rodones i realistes, molt clares i polides, permeten als nens copiar-les i reinventar-les com a exercici artístic. Personalment, hauria donat una mica més d'èmfasi als dibuixos de les escenes d'humor per atrapar encara més el lector, i perquè totes les peripècies i aventures han de tenir una part *dramàtica* i una d'humor per relaxar la tensió argumental.

6

TRAIENT SUC AL LLIBRE

6.1 Els personatges

Als contes, usualment, surten un munt de personatges. La nostra vida també és una història, els protagonistes de la qual som nosaltres mateixos. Depèn del que fem perquè la nostra pel·lícula sigui més interessant o més avorrida. Som autèntics protagonistes del llibre de la nostra vida. I ens hi acompanyen altres actors. Els pares, els amics, els companys de classe, els veïns, els avis, els mestres, la nostra mascota... En el capítol següent de la nostra vida, qui apareixerà...?

Activitat 6.1.1

Podem proposar als nens i nenes que descriguin com veuen el senyor Jeroni. I quines coses li poden passar al futur. A qui més pot conèixer.

Activitat 6.1.2

Després podem proposar als alumnes que es descriguin ells com a protagonistes de la seva vida.

- Què els agrada
- Com se senten
- Què pensen
- Què volen ser
- A qui voldran conèixer més endavant...

Els nens també s'han d'anar *construint*. Què en pensen, ells, de si mateixos...?

Activitat 6, 7, 8, 11, 13 i 15 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

6.2 La història i el temps

Les històries solen escriure's en passat o en present. Difícilment en futur. El passat és ideal perquè situa la història en un temps llunyà, fora de l'immediat i, per tant és més evocador. El present ens apropa els protagonistes i encomana sensació de proximitat.

Activitat 6.2.1

El temps és l'eix cronològic que permet que la narració avanci. Són diversos els factors que el deixen entreveure:

- Les il·lustracions: poden donar pistes del pas del temps (la roba dels personatges, el temps atmosfèric...).
- El text pot fer referència al pas del temps: si diu a quina estació ens trobem...

Pot passar que situacions dilatades en el temps s'expliquin en poques pàgines, i a l'inrevés també, que per explicar una situació que ocupa poc temps «real» s'utilitzin més pàgines.

Es pot parlar amb els alumnes d'aquest tractament del temps a l'obra, i jugar a buscar «pistes» que ens indiquin com transcorre el temps a la història.

6.3 L'espai i la història

Amb la imaginació tot és possible. Voleu una història que passi en una nau espacial? En el planeta Neptú? En una altra galàxia? En un altre univers? Cap problema. De vegades el difícil és que els contes passin al costat de casa. Mirant al nostre entorn més immediat, de vegades podem trobar històries tendres o sorprenents. No tot passa a les galàxies. Com la història del senyor Jeroni, que podria succeir en qualsevol barriada.

Activitat 6.3.1

L'espai on transcorre l'acció és un aspecte important a analitzar. En aquest cas en concret és determinant per a la història, ja que és on es manifesta el problema amb què s'haurà d'enfrontar el protagonista.

Es tracta d'un espai fàcilment identificable pels alumnes, que es presta a fer connexions: una ciutat que els pot recordar el lloc on viuen o algun altre lloc que coneixen.

La història comença a la placeta i segueix per tota la ciutat, a la recerca d'un banc per poder seure. Podríem demanar als alumnes com imaginem que podria ser aquesta placeta, quin mobiliari urbà podria tenir, quina vegetació, quins edificis la podrien envoltar... entre tots podrien fer una llista d'aspectes per descriure i fer una descripció oral dels espais que van sorgint al llarg de la història.

Activitat 6.3.2

La capacitat d'observació és una font inesgotable d'idees. Estaria bé sortir plegats de classe per fer una excursió a una placeta i, en tornar, que cada nen i nena expliqués quines coses li han cridat l'atenció.

Activitat 12 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

6.4 L'argument

Les aventures comencen sempre amb un contratemps. I després poden ser trepidants, perilloses, excitants, sorprenents, meravelloses. Però per viure aventures cal enfrontar-se als reptes. Cada dia tenim reptes. Són petites dosis d'aventures. Com la manca sobtada de solet al banc on s'asseu el senyor Jeroni.

Activitat 6.4.1

Quins contratemps quotidians tenen els nens i les nenes? Un de ben evident. Viuen al país dels adults. La majoria de coses estan pensades per satisfer els adults.

Es pot proposar a classe de fer tres llistes entre tots sobre:

- **Coses que els falten a la gent gran en la nostra societat**
Algunes idees: ascensors en edificis vells. Persones que els facin companyia si viuen sols...
- **Coses que els falten als menuts en la nostra societat**
Algunes idees: cadires a la seva mida. Més estones de pati a l'escola. Tobogans cada cent metres...
- **Reptes qüotidians dels nens i nenes**
Algunes idees: Portar una motxilla massa carregada de llibres. Massa activitats al llarg del dia. Els pares juguen poc amb ells...

7

JOCS MALABARS AMB LES PARAULES

7.1 Les descripcions

Tenim un personatge –el senyor Jeroni–. Tenim una aventura –buscar un banc al sol–. Tenim personatges secundaris –els homes de la mudança, l’actor, la senyor Adelina–. Però la història, el conte, ha de recrear-se. No és un telegrama. Cal donar-hi una atmosfera. Aquest conte, però, és ben curt i hi ha poques descripcions.

La descripció requereix observació. La millor descripció és la que es fixa en els petit detalls.

Activitat 7.1.1

Proposeu de fer petites descripcions, ben properes, per exemple:

- De la pissarra
- Dels abrics penjats
- Dels pupitres
- Dels companys

Activitat 7.1.2

Després, entre tots els alumnes poden anar confeccionant la descripció d’una placeta.

Activitat 5 i 9 de l’Annex III (Activitats per a l’alumnat en suport paper)

7.2 Els diàlegs

Els diàlegs agilitzen l’acció i permeten veure i saber més coses dels personatges. Massa diàleg és un recurs fàcil i fa entrebancar l’acció. Però salpebrar el text amb petits diàlegs el fa dinàmic. Els bons diàlegs no són fàcils perquè cal imitar com parla la gent i això té el seu què, perquè el llenguatge escrit no és el mateix que el parlat.

Activitat 7.2.1

Hi ha alguns petits diàlegs on només parla un personatge, i al final del llibre hi ha un diàleg més llarg.

Els alumnes podrien preparar la lectura expressiva d’aquests petits fragments, tenint en compte tots els aspectes que s’han tractat a l’activitat 3.2., apartat b).

Activitat 7.2.2

Ara fem una mica de teatre. Agafem dues cadires i posem-les davant de la classe com si fos el banc d’un jardí. Demanem dos voluntaris. Un s’asseu a la cadira, mentre l’altre passeja, passa per davant del banc i s’asseu. Aleshores comença un diàleg.

Per exemple:

- Hola, bon dia.
- Sí que fa bon dia.
- M'agrada, aquest parc.
- Sí, és un parc amb molts arbres...

Cal que els nois practiquin la improvisació. Després, es poden proposar diàlegs en altres situacions:

- Dues persones dins un ascensor.
- Dues persones a la cua del cinema.
- Dues persones a la fruiteria. Una despatxant i l'altra de client.

Amb aquest joc es pretén fomentar l'espontaneïtat i, alhora, fer veure que sempre que parlem estem dialogant i que, aquests diàlegs, si l'escriptor els vol fer servir per a un conte, els ha de recordar i arreglar una mica.

7.3 Frases fetes i expressions

Quan parlem diem moltes coses en sentit figurat, que no podem interpretar literalment. No hi ha cap banc al sol. Sí que hi ha bancs als quals els arriben els rajos del sol.

El llenguatge, sovint, és simbòlic, la qual cosa és útil, i també molt poètica.

Les frases fetes i les expressions, si no se n'abusa, enriqueixen els textos. A més, és un llenguatge d'arrel popular. Al conte surten algunes frases fetes, expressions, paraules simbòliques, comparacions.

Activitat 7.3.1

Seria interessant que els nens, amb el salacot d'explorador posat, les descobrissin amagades entre la selva de paraules i que entre tots n'aclaríssim el significat. Se'n poden triar unes quantes i demanar-los que, per parelles, es pensin i escriguin un parell de frases on surtin aquestes expressions. Després, les poden llegir a la resta dels companys.

- **Frases fetes:** Estar tocat del bolet. Ficar la pota.
- **Paraules que expressen un sentit figurat:** Escarxofat. Pansit.
- **Expressions:** Redimoni. Fer el cort fort.
- **Comparacions:** Vermell com un tomàquet.
- **Paraules compostes:** Bocabadat. Xano-xano.
- **Insults:** Brètol.

Activitat 10 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

7.4 L'humor

Quan una crítica s'expressa amb humor es torna amable. L'humor es pot aconseguir fent una descripció insòlita, expressant un punt de vista diferent que ens fa riure. Els escriptors utilitzem l'humor per atrapar el lector. A *Un banc al solet* hi ha pinzellades d'humor.

En frases com:

- Es va estirar els pocs cabells que li quedaven.
- Aquells dos homes es pensaven que la mudança de mobles incloïa l'avi de la casa...

O en situacions com:

- El banc acabat de pintar
- La mudança
- La filmació de la pel·lícula.

L'humor també serveix per riure's d'un mateix, perquè sovint ens equivoquem i no passa res. L'humor, riure, és una forma de treure importància a les coses que creiem molt serioses.

Activitat 7.4.1

Proposem als nens i nenes que imaginin altres situacions divertides quan el senyor Jeroni busca un banc amb solet. Per exemple:

- Que es treu un entrepà de la butxaca i se li omple el banc de coloms famolencs...
- Que es troba algú dormint i roncant...
- Que hi ha un home assegut disfressat de goril·la...
- Que es troba el seu germà bessó assegut al banc...

8

QUÈ ENS VOL DIR EL CONTE

Quan un escriptor escriu un conte, mai se li ha de veure el nas. Han de ser els protagonistes que, a través del que els passa, donin les pistes al lector.

Activitat 8.1

Les frases més importants d'aquesta història són dues; la primera, aquesta que diu l'Adelina:

—*Si no ens haguessin robat el solet, mai no ens hauríem conegut...* (de vegades ens arriba alguna cosa que necessitàvem, després de superar obstacles inesperats).

I l'altra és:

I de tant en tant, també passegen, de bracet, perquè els agrada descobrir placetes sense edificis alts que tapin el solet.

D'una manera no explícita, que seria com dir barroerament «i ara ve la conclusió», el narrador fa entendre que, més vegades de les que voldríem, les ciutats es deshumanitzen, i qui més ho pateix són les persones grans.

Es poden projectar aquestes frases entre d'altres a la pissarra i llegir-les entre tots i, mitjançant la conversa, fer comprendre als alumnes per què són les més importants de la història.

Activitat 8.2

Per equips, els nens i nenes poden proposar d'altres finals per al conte. I després posar-los en comú.

- Les persones grans tindran dret a pujar a tots els terrats a prendre el sol.
- No es podran construir edificis que tapin el sol de les places.
- Es col·locaran molts més bancs a la ciutat.
- El senyor Jeroni i la senyora Adelina se'n van a viure al camp, on no falta el solet.

Activitat 4 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

ACTIVITATS D'AMPLIACIÓ DE LA LECTURA

El propòsit de fomentar el gust per la lectura s'aconsegueix si el conte agrada. Si se'l sedueix amb el contingut del llibre, el lector desenvoluparà espontàniament la imaginació i anirà adquirint més paraules, que incorporarà al seu lèxic. Carregar amb massa *treballs, tasques, feines, activitats* els llibres de lectura fa que es produeixi una mala associació: llibre = obligació i esforç. Treballar la lectura no hauria d'impedir que el conte fos un trampolí excel·lent que faci *pensar i sentir, i, alhora, descobrir* noves facetes de l'entorn.

Però l'escola aprofita aquest llibre que ens ha agradat tant –esperem-ho!– perquè els alumnes aprenguin un munt de coneixements que és bo que sàpiguen. Per això van a l'escola, per aprendre. I l'amic llibre té secrets amagats, que pot revelar.

Quan les coses es fan amb ganes, a penes costen. Si no ens agraden, és un patiment. Per això cal procurar que les activitats al voltant del llibre siguin suggeridores, seductores, amenes. Una mena de joc. També cal explicar que les coses interessants requereixen un esforç. O jugar futbol, per molt que ens agradi, no cansa?

En aquest llibre hi ha amagades moltes reflexions implícites sobre:

- La capacitat de superació
- La vida de la gent gran

Abans, la gent gran eren els savis. Ara, malauradament, la societat deixa molts avis de banda. Però fixeu-vos si estan a prop la paraula *savi d'avi*.

Activitat 9.1

Fem un joc d'imaginació. Imagineu que la classe del costat no ha vist mai una persona gran i no sap què és un avi. Prepareu una petita conferència, amb el suport d'imatges, per explicar qui són les persones grans. Evidentment haureu d'explicar que les persones envelleixen.

Activitat 9.2

Fem de periodistes. Un periodista és una persona que caça notícies.

Inviteu els alumnes a fer una entrevista als seus avis i àvies. A classe es poden preparar les preguntes i després posar en comú les respostes. Exemple de preguntes:

- **Sobre els beneficis del contacte amb la natura:**
  - Àvia, a tu t'agrada anar a passeig fora del poble?
  - Avi, quan eres joves ja nedaves tant com ara?
- **Sobre la por o no por d'equivocar-se... (perquè d'altra banda equivocar-se és una manera d'aprendre):**
  - Avi, t'ha costat molt aprendre a fer servir el mòbil?
- **Sobre la sensació de la soledat i viure sol:**

Les persones no vivim soles. No hi ha un sol alumne per classe. El divertit és treballar en equip, lligats per sentiments d'amistat, amor, solidaritat... El senyor Jeroni, però, viu sol, com moltes persones grans.

-Àvia, què t'agrada més, el dinar de Nadal o fer-te la sopeta que t'agrada mentre escoltes la ràdio?

Activitat 9.3

Juguem a experimentar la soledat. Tots els alumnes de la classe ens posem molt molt junts, menys un voluntari, que es queda a l'altra punta de l'aula, sol. **Què sent?** Tots els voluntaris poden viure l'experiència i després explicar-la. A tots ens agrada que el grup ens tingui en compte. **La societat té en compte els senyors Jeroni...?**

Activitat 17 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

- L'amistat. L'amor

Activitat 14 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

- Falta sol a la ciutat?

Les places, parcs i jardins lluiten contra el ciment a les ciutats.

Activitat 9.4

Guió per reflexionar sobre com es viu a les ciutats:

- Els nens, creuen que la seva ciutat és agradable per viure?
- Hi falten espais oberts, arbres, places?
- Tothom va molt de pressa a la ciutat.
- Està mal vist passejar-hi...

Els menuts poden formar diversos grups: uns defensen els avantatges de la ciutat i altres, els inconvenients.

Activitat 9.5

A la plaça del senyor Jeroni no hi ha sol perquè un edifici alt el tapa.

Juguem a buscar quin és l'edifici més alt del nostre poble/ciutat, fem hipòtesis i comprovem-les després tot cercant la informació a internet, preguntant a l'Ajuntament...

Un altre tema interessant que es pot tractar amb els alumnes de cicle inicial és la reflexió sobre:

- L'origen i l'evolució dels llibres

Els llibres no neixen per generació espontània. Ara que el lector ha viscut l'experiència de la lectura, li podem explicar d'on surten.

Activitat 9.6

Abans de l'invent de la impremta, els llibres es feien a mà. En un principi eren rotllos de paper. N'hi havia pocs i eren molt cars, i la majoria de gent no sabia ni llegir ni escriure. La impremta va ser el Google de l'època. I llegir, a banda de ser un gaudi, permetia (i encara permet) conèixer el que pensen persones que no tenim davant. Que potser viuen molt lluny... però ens arriben els seus pensaments a través dels llibres.

Els llibres neixen a les editorials, que són com una mena de factories, on arriben les idees dels escriptors transformades en contes. I la imaginació dels il·lustradors transformada en les imatges dels seus dibuixos. En aquesta factoria fantàstica, les persones preparades s'encarreguen d'escollir una lletra bonica, un paper suau, una portada atractiva. Corregeixen les faltes i expressions incorrectes perquè ningú no vol sortir de casa amb llànties, i un llibre ha d'estar ben polit. I d'una idea de l'escriptor i de la imaginació de l'il·lustrador se'n fan milers de còpies perquè, a través d'uns venedors, els contes arribin a les escoles.

Els llibres no han tingut la mateixa forma al llarg del temps. Al principi eren de fang o esteles de pedra. Després, rotlles de paper. En acabat, van tenir forma rectangular i quadrada. Ara tenim els llibres electrònics. Potser un dia els llibres s'empassaran com una pastilla. El que no canviarà mai, però, seran les ganes d'explicar històries.

Activitat 9.7

Amb la proposta divertida que els alumnes vénen del futur per veure la vida dels terrícoles del segle XXI, poden explorar i investigar com són els llibres: quines parts tenen, quina informació ofereixen la coberta, la contracoberta...

- En acabat, poden elaborar una làserfitxa amb les dades d'*Un banc al solet* per portar-les al futur: Títol, nom autor i il·lustrador, editorial, etc.
- També poden fer el DNI al llibre. Amb el dibuix d'un carnet. El nom dels pares del llibre (autors). Nacionalitat (editorial). Data de naixement. Germans (altres llibres de l'autor), etc.
- Es pot comentar als nens i nenes que la laserfitxa o el DNI poden ser un bon record de la lectura del llibre. I que si els agraden altres llibres, poden col·leccionar-los per fer la seva biblioteca personal; o tenir-ne un record en forma de fitxa, on també es pot apuntar per què els ha agradat. En tot cas, això és un joc i no pas una obligació.

Activitat 1 i 3 de l'Annex III (Activitats per a l'alumnat en suport paper)

- Activitat de creació (producció escrita)

Activitat 9.8

Podem proposar l'elaboració d'un conte breu. Com? Doncs molt fàcil. Cal tenir un protagonista i una aventura. Totes les frases són un conte. El protagonista és el substantiu del subjecte i l'aventura, l'acció, el verb del predicat. *El conill corre. L'autobús marxa de la parada. El nen fa volar el globus...*

Les paraules són els maons per construir contes. I els nens i nenes poden descobrir que és fàcil inventar-se un conte.

Agafem dues capsetes o dues bossetes. L'una, l'omplim de substantius escrits en paperets i l'altra, d'accions que surtin al conte d'*Un banc al solet*.

Cada nen treu un paperet de cada bosseta i amb un nom i un verb ha de fer una petita història de quatre o cinc frases.

Activitat 9.9

Podem relacionar l'argument del llibre amb la vida real. Aneu a Internet a l'enllaç següent: hi trobareu una notícia que explica una activitats amb els avis. A partir de la seva lectura podeu pensar quines activitats es podrien fer des de l'escola per connectar amb els avis (per exemple, una cantada de nades al centre de dia...).

<http://www.324.cat/noticia/641846/segria/Una-plantada-de-flors-uneix-la-gent-gran-amb-els-mes-menuts-a-la-llar-de-Sant-Josep-de-Lleida>

10

PER CONTINUAR LLEGINT... ALTRES LLIBRES

Abans d'anar al cine, les úniques activitats que fem és escollir la pel·lícula i posar-nos la jaqueta per sortir de casa. Abans de llegir un llibre, el primer que fem és escollir-ne un.

No sempre hi haurà algú que s'encarregui de posar un llibre a les mans dels nens. Han d'aprendre a escollir tots sols. El més estimulante, abans de capbussar-se en el fascinant món de la lectura, és triar el que volem llegir. Però és clar, si una persona no té el costum de llegir, no tindrà cap interès per escollir.

La vida és una tria constant. Però per poder triar primer cal conèixer les diferents opcions que tenim. Fomentar la tria de llibres, entenent els llibres com a finestres màgiques o passadissos secrets que ens condueixen a d'altres mons fa que el lector novell no vegi els llibres com a objectes polsosos arrenyerats en una prestatgeria.

Activitat 10.1

Poden ser jocs interessants que els nens portin els seus llibres preferits a classe o que els mestres seleccionin llibres interessants amb cobertes sorprenents, de diferents mides, perquè els menuts juguin a remenar, tocar, interessar-s'hi.

També es pot anar a una llibreria o biblioteca i explorar-la amb els ulls intrèpids dels qui van a la recerca de noves meravelles, d'un espècimen nou...

Activitat 10.2

És interessant i divertit veure les portades dels llibres com portes secretes que ens criden i ens inciten a entrar al món dels castells, dels pirates, dels inventors, dels països exòtics, d'aventures i sentiments engrescadors. Si la portada del llibre és la porta secreta, la contraportada guarda el sortilegi que ens farà decidir-nos o no a la lectura. Segons les paraules encantades de la contraportada, ens veurem atrapats per la curiositat d'obrir el llibre. I aleshores ens captivaran les il·lustracions, que ens atrauran encara més cap a dins d'aquella història. Hi ha lectors que el primer que fan és flairar el llibre obert, per sentir l'olor de les pàgines, preàmbul d'un munt d'aventures i coneixements.

L'única activitat que li cal al lector abans de decidir-se per un llibre és triar i remenar. Començar a deixar-se seduir pels cants de sirena de la portada, la contraportada, els dibuixos i l'olor del llibre. Una vegada el lector s'aboca a la lectura, també se li ha d'explicar el primer dret que té: tancar el llibre si no li agrada. Perquè això no passi, podem fer-li venir salivera posant misteri quan llegim el títol del llibre.

ANNEXOS

LA CANÇÓ DEL GRATACELS

Baixa dels núvols,
gratacel!
«Em pica la barba,
em pica un pèl,
piquen els núvols
i pica el cel.»
Baixa dels núvols,
gratacel!
Grata't la cama,
grata't el peu,
grata't una ungla,
ajup-te i seu.

Joan Armangué. *Un gira-sol es gira*.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat («Els Flautats», 30)

De collita pròpia

L'àvia voladora (editorial Cadí)

És un conte sobre una àvia que viu en un àtic sense ascensor i com que li fan mal les cames li costa pujar-hi. Una nit li surten unes ales d'espiadimonis per poder sortir pel balcó volant per anar a comprar.

Així era el meu avi (editorial Parenting)

Arriba un dia que t'has d'acomiarar dels avis. Una manera d'explicar la mort.

Els patins del Sebastià (La Galera)

Un altre banc que fa de protagonista. Un banc que serveix de pretext perquè un nen trobi uns patins que li faran perdre la timidesa.

[Gentgran.org - El portal de la gent gran de Catalunya](http://www.gentgran.org/)

www.gentgran.org/

[Gent gran - Generalitat de Catalunya](http://www20.gencat.cat)

www20.gencat.cat

[Amics de la Gent Gran](http://www.amicsdelagentgran.org/)

www.amicsdelagentgran.org/

["Treballem contra la soledat de la gent gran" - Ara](http://www.ara.cat/.../gent_gran_barcelona_soledat_roses_sant_jordi_0_68753)

www.ara.cat/.../gent_gran_barcelona_soledat_roses_sant_jordi_0_68753.

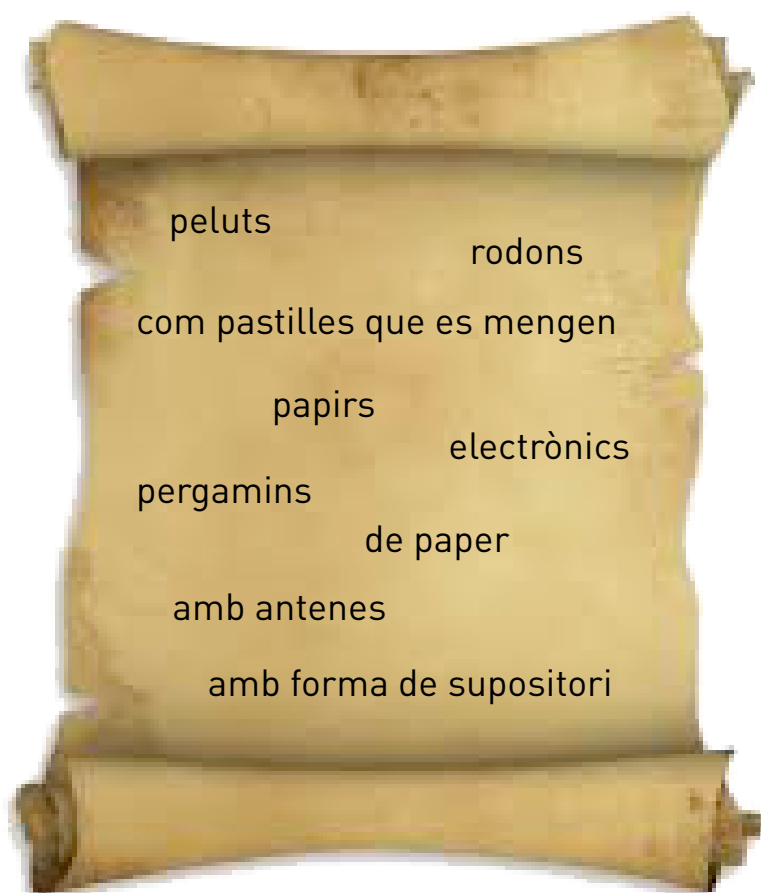
Entrevista a Oriol Alsina, director de la fundació amics de la gent gran.

[Recomanem llibres infantils i juvenils: Els avis](http://critiquesliteraries.blogspot.com/2012/03/els-avis.html)

critiquesliteraries.blogspot.com/2012/03/els-avis.html

Hi ha un munt de contes sobre gent gran.

- 1 Els llibres van canviant. Primer s'enrotllaven i ara tenen pantalla. Imagina que ets un viatger del temps i que trobes el llibre *Un banc al solet*. Encercla com són els llibres del segle XXI.

- 2** Has de portar informació al futur sobre el llibre *Un banc al solet*.
Escriu en una *laserfitxa* la informació del llibre.

TÍTOL .....

AUTOR.....

IL·LUSTRADORA.....

EDITORIAL.....

COL·LECCIÓ.....

DESPRÉS DE LLEGIR ES POT MENJAR?.....

- 3** Si durant tant de temps han existit llibres deu ser perquè són útils.
Per a què serveixen? Escriu-ne 3 usos. Després posa'ls en comú amb
els companys.
No val dir que serveixen per premsar flors o perquè no balli la taula.

Els llibres serveixen per a...

- .....
- .....
- .....

- 4** Què ens vol explicar el llibre *Un banc al solet*? Marca amb una **X** les
opcions que creguis correctes.

- Que un s'ha de mantenir jove sempre.
- Que les persones grans fan nosa.
- Que s'ha de portar una cadira plegable de casa sempre a sobre.
- Que no ens hem re resignar davant dels contratemps.
- Que el solet és molt bo de prendre per posar-nos morenos.
- Que falten bancs a les places.
- Que els edificis de les ciutats són massa alts.

5

Com és el senyor Jeroni? Encercla les paraules que creus que expliquen com és i completa la frase de sota:

vellet

simpàtic

alegre

poruc

trist

agradable

tímid

tossut

valent

vergonyós

cregut

El senyor Jeroni és .....
.....
.....
.....
.....
.....

6

Aquests són els altres protagonistes del conte. Tria'n dos i descriu com són o com te'ls imagines. Dibuixa'ls a la teva manera. Després entre tots podeu fer un mural amb les diferents versions.

- El pintor és.....
- Els homes de les mudances són.....
- L'actor és.....
- El director de cinema i el seu equip són.....
- La senyora Adelina és.....

.....
és.....
.....
.....

.....

.....
són.....
.....
.....

.....

7 Se t'acudeixen altres personatges que podrien aparèixer a la història?

Quins?.....
.....
.....
.....

- 8** En el llibre surt un personatge ben especial: el Solet! Quins d'aquestes elements que apareixen a continuació són amics del sol i quins li tenen mania? Fes-ne dues llistes:

pluja foc fosc llum nit gira-sol dia llangardaix

Són amics del sol	No són amics del sol
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

- 9** Al conte *Un banc al solet* surt aquesta descripció:

Sense pressa, va caminar fins que va veure un banc antic, ben il·luminat, amb un home que portava calces llargues, un floret i un barret adornat amb una ploma, com si fos un mosqueter.

Juguem amb altres possibilitats. Un exemple:

Va veure un banc amb un extraterrestre assegut que portava un gelat de maduixa a la seva mà verda i el llepava amb una llengua de camaleó.

Ara et toca a tu:

Sense pressa, el senyor Jeroni va caminar fins que va veure un banc amb un ..... que portava ....., ...
i .....
Sense pressa, el senyor Jeroni va caminar fins que va veure un banc amb un **bomber** que portava....., ...
i .....

Sense pressa, el senyor Jeroni va caminar fins que va veure un banc amb l'**Spiderman** assegut, que portava ....., ...
i .....

Sense pressa, el senyor Jeroni va caminar fins que va veure un banc aixafat per un **dinosaure** que portava ....., ...
i .....

Fes una llista de personatges sorprenents que podries trobar en un banc d'un parc.

Personatges sorprenents

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10 El llenguatge té expressions molt divertides. Dins el conte en surten algunes: esbrina què volen dir.

Estirar-se els cabells: .....

Fer el cor fort: .....

Quedar bocabadat: .....

Passejar xino-xano: .....

Estar tocat del bolet: .....

11 Fixa't en els dibuixos del llibre. Al principi, el senyor Jeroni vesteix una mica d'estar per casa i a les últimes il·lustracions va ben mudat. Què ha passat? Explica'ns-ho:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12 Dibuixa l'escena del conte que t'hagi agradat més. Digues el perquè. Ep, després et pots emmarcar el dibuix si t'ha quedat molt bé!

13 Quines coses creus que li agraden al senyor Jeroni i quines penses que no li agraden gens? Fes-ne dues llistes:

- Menjar xocolata amb melindros
- Ballar rock and roll
- Estirar les cames tot passejant
- Fer equilibris amb una pilota al nas
- Llegir una estoneta
- Pujar a les muntanyes russes
- Fer aeròbic
- Jugar al parxís amb la senyora Adelina
- Fer curses de motos
- Escoltar valsos

Coses que li deuen agradar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Coses que NO li deuen agradar

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14 A l'estiu, el senyor Jeroni i la senyora Adelina van marxar de vacances plegats. Però s'han escapolit unes paraules, poseu-les dins el text on toca.

platja solet ploure banc companyia

Aquell estiu l'Adelina i el Jeroni van anar a la ..... per poder prendre el ..... sempre que volguessin. Però va fer mal temps i els va .....

Per això s'enyoraven del ..... al solet on s'havien conegut. Van fer les maletes i van tornar a la plaça. De vegades, van pensar, no cal anar gaire lluny quan s'està en bona.....

Explica en una frase què és el més important que vol dir aquest text:

.....

.....

15 Marca amb **V** si és veritat o amb **F** si és fals:

- Al senyor Jeroni li agraden els vestits de ratlles, per això s'asseu en els bancs acabats de pintar.
- Els homes que fan mudances porten granotes.
- Al senyor Jeroni li agraden els bancs que són a l'ombra.
- Al senyor Jeroni no li agrada compartir el banc que ha trobat.
- El senyor Jeroni i la senyora Adelina passegen de braçet.

16 Per parelles, penseu a quina part del conte podeu trobar les paraules següents:

escala, hivern, primavera, edifici, ombra.

17 Hi ha moments i moments! Explica el teu moment preferit per estar sol i un que en què t'agradi estar acompanyat.

Moment per estar sol

.....

.....

.....

Moment per estar acompanyat

.....

.....

.....

QUADRE D'ACTIVITATS PER FER A CLASSE

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
0. Què sabem de l'autor	0.4. Propostes per jugar a fer de detectius		
1. Què sabem de l'obra			
1.1. Fitxem-la	 Act.2. Fitxa bibliogràfica		
1.2. L'editorial i la col·lecció	Act.1.3.1. Creació d'expectatives a partir de la informació de la contracoberta. Act.1.3.2. Les traduccions d'un llibre. Comparació del títol en diferents llengües.		Act.1.3.3. Comparació del text en dos llenguatges diferents: audiovisual i textual.
1.4. Per què se'm va ocórrer el conte			
1.5. L'autor, escriptor des de petit	Act.1.5.1 i 1.5.2		
1.6. Companys de viatge (la il·lustradora)	Visita de la web de la il·lustradora		
2. Preparats per llegir? (Abans de llegir)	Act.2.1. Presentació del llibre		
3. Llegint el llibre		3.2. Propostes de lectura 3.2.1. Treball de l'argument a través d'un mural viu. 3.3. Accés al significat de paraules desconegudes. 3.3.1. Accés al significat de paraules desconegudes	 Act.16. Estructura del conte

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
4. Parlem del llibre		4.1. Conversa literària	4.1 i 4.2. Conversa literària
			4.3. Registres de lectures. 4.4. Recomanacions de lectura
5. Les imatges		5.1. Les expressions d'estats d'ànim	5.2. Dibuix del protagonista de la història
6. Traient suc al llibre			
6.1. Els personatges		6.1.1. Descripció oral del protagonista. 6.1.2. Descripció oral d'ells mateixos	 Act. 6. Descripció dels personatges del conte. Act. 7. Invenció de personatges. Act. 8. Classificació de personatges. Act. 11. L'evolució del protagonista a través del dibuix. Act. 13. El protagonista. Act. 15. Comprensió lectora relacionada amb situacions del protagonista del conte.
6.2. El temps i la història			Act. 6.2.1. Inferències temporals a partir del text i de la imatge.
6.3. L'espai i la història			Act. 6.3.1. Descripció oral dels espais del conte. Act. 6.3.2. Descripció oral d'espais del seu entorn. Act. 12. Les escenes preferides.
6.4. L'argument			Act. 6.4.1. Els contratemps quotidians

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
7. Malabars amb paraules			
7.1. Les descripcions			<p>Act. 7.1.1. Descripcions orals. d'objectes propers.</p> <p>Act. 7.1.2. Descripcions orals d'entorns propers.</p> <p> Act. 5. Els adjectius que descriuen el protagonista.</p> <p>Act. 9. Jocs orals amb les descripcions.</p>
7.2. Els diàlegs			<p>Act.7.2.1. Preparació d'un diàleg entre els alumnes (lectura expressiva).</p> <p>Act.7.2.2. Improvisació de diàlegs en parella</p>
7.3. Frases fetes i expressions		<p>Act.7.3.1. Cerca d'expressions i frases fetes.</p>	<p> Act. 10. Cerca de significat de les expressions i frases fetes que surten al conte.</p>
7.4. L'humor			<p>Act. 7.4.1. Imaginació de situacions divertides a partir del conte.</p>
8. Què ens vol dir el conte			<p>Act. 8.1. L'ensenyança del conte i les frases més importants.</p> <p>Act. 8.2. Invenció d'altres finals per al conte.</p> <p> Act. 4. L'ensenyança del conte.</p>

APARTATS	ABANS DE LLEGIR	MENTRE LLEGIM	DESPRÉS DE LLEGIR
<p>9. Activitats d'ampliació de la lectura</p>			<p>Act. 9.1. Cerca d'informació sobre la gent gran, per fer una exposició oral.</p> <p>Act. 9.2. Preparació d'una entrevista als avis.</p> <p>Act. 9.3. Experimentar la soledat.</p> <p> Act. 17. Reflexió sobre la soledat personal.</p> <p>Act. 14. La importància de l'amistat.</p> <p>Act. 9.4. Reflexió sobre la vida a les ciutats a partir d'un guió.</p> <p>Act. 9.5. L'edifici més alt del poble.</p> <p>Act. 9.6. Els llibres al llarg del temps.</p> <p>Act. 9.7. Les parts del llibre.</p> <p> Act. 1. Els llibres al llarg del temps.</p> <p>Act. 3. Els usos dels llibres.</p> <p>Act. 9.8. Elaboració d'un conte breu.</p> <p>Act. 9.9. Lectura d'una notícia d'un diari digital connectada amb l'argument del conte.</p>
<p>10. Per continuar llegint... altres llibres</p>			<p>10.1 i 10.2. Recomanacions de llibres que els agradin.</p>

